

Sef Rabin dr. Moses Rosen

BUCURIE ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU *

Pentru noțiunea de bucurie limba ebraică dispune de o întreagă gamă de termeni, a căror varietate se poate întîlni rar în altă limbă. Fiecare dintre acești termeni exprimă o altă nuanță a acestui afît de complex sentiment uman. Bucuria poate fi nobilă și josnică, instinctivă și intelectualizată. Omul se poate bucura cînd și-a satisfăcut o dorință, dar și atunci cînd a scăpat de o nenorocire. Sentimentul bucuriei poate să-l cuprindă la vederea unei ființe dragi, la admirarea unui peisaj frumos, a unei opere de artă înălțătoare, dar același sentiment îl poate stăpîni și atunci cînd semenul său este lovit și umilit. Bunătatea și răutatea, dragostea și răzburarea își pot găsi ecou în conceptul acesta de bucurie. Ar însemna să facem o prea lungă incursiune, atît în adîncurile sufletului omenesc, cît și în finețele limbii sfinte, spre a putea defini care fațetă a bucuriei reprezintă de pildă גילה *Ghila*; care-i diapazonul bucuriei ce-l înfățișează ריצה *Dița*; căreia din nuanțe îi corespunde termenul רינה *Rina*; sau הדוה *Hedva*, sau ששון *Sason*, sau שמחה *Simha*.

Sucot, sărbătoarea colibelor, a colibelor țaranului care își muncea cîmpul în antica Iudee, a colibelor în care s-au adăpostit strămoșii în drumul lor dintre Mișraim și Canaan, corespunde prin semnificația sa unor similare prăznuri ale popoarelor din vechime. Stringerea recoltei în hambare, culesul viilor, perioada autumnală în care natura își plătește datoriile, recompensează pe omul trudit pentru sudoarea ce a investit-o în glie, dă rod bogat, adevărind cuvintele psalmistului: חורעים ברמטה בינה יצורו „Cei care seamănă în lacrimi, în bucurie vor secera (Psalm 126/5), toate acestea au dat prilej Romei și Eladei să statornicească vestitele Saturnale și Bacanale. Erau zile în care zăgazurile patimilor erau rupte, dezlănțuirea valurilor voluptății nu cunoștea limite, în care cupa plăcerilor trebuia sorbită pînă la fund, orgiile simțurilor scăpau oricărui control.

Sucot evocă, la fel ca menționatele sărbători חג האסיף, stringerea recoltei. Esențiala sa trăsătură este, de asemenea, veselie, în așa fel încît mai capătă și numele de זמן שמחה „Sărbătoarea bucuriei noastre“. Și de această dată iudaismul neagă asceza, se situează pe poziție pozitivă în fața drepturilor trupului de a gusta din plăcerile vieții. Îndemnul ושמחת בהך „să te bucuri în sărbătorile tale“ (Deut. 16/14) îndreptățește pe comentatorii talmudici să afirme că אין שמחה אלא בבשר... „bucuria se poate atinge prin consumarea vinului și a cărnii“ (Tractat Pesahim 109).

Și totuși, ce deosebire fundamentală de concepție! Chiar și bucuria vinului, chiar și ospățul cel bogat slujesc unui țel nobil, spiritual, sintetizat în porunca ושמחת לפני ה' „Să te bucuri înaintea lui Dumnezeu!“ (Deut 16/11). Pînă și în clipa unei astfel de bucurii credinciosul trebuie să aibă în fața sa pe acel Dumnezeu unic și abstract, care ne unește, care ne-a dăruit inepuizabile resurse sufletești, care ne îndeamnă la un permanent echilibru între trup și suflet, între materie și spirit. Chiar și bucuria satisfacerii nevoilor trupului devine în aceste condiții un serviciu divin. este „înaintea lui Dumnezeu“.

* Din vol. „In lumina Torei“. 24

(Continuare în p. 7)

„Domnu' Joint“ a împlinit 70 de ani

„Dumnezeu trimite leacul înaintea bolii“, sună un vechi proverb popular evreiesc.

În iulie 1914 au răsunat împuşcăturile de la Sarajevo și, odată cu ele, nu numai că s-a dezlănțuit primul război mondial, ci a coborît asupra omenirii nebunia măcelurilor și a pogromurilor, furia instinctelor sălbatice, a urii animalice. Era o reacție în lanț a distrugerii și prăpădului, ce avea să culmineze cu Holocaustul celui de-al doilea război mondial.

„Boala“, cumplita boală ce avea să secere zeci de milioane de vieți, să ruineze înfloritoare așezări omenesti, să răspîndească sărăcie și mizerie în milioane de cămine evreiești, a nimicnit pînă la urmă o treime din poporul nostru în fumul cuptoarelor și în camerele de gazare de la Auschwitz și Maidanek.

A apărut însă și „leacul“. La mai puțin de o lună de la declanșarea primei conflagrații mondiale, la 24 august 1914, se naște „Joint“-ul.

S-au adunat atunci, la New York, un grup de oameni ai Binelui, evrei din toate categoriile sociale, mari bogătași și modesti muncitori, ortodocși și reformați, sefardim și askenazim. Ei au pus temeliele unei organizații care — numele de „Joint“ (unire, solidaritate) o exprimă clar — a reușit, într-un același splendid efort, pe toți cei în inimile cărora se afla sfînta chemare a iubirii aproapelui, cei în ale căror suflete se afla intraductibilul „Dus pintale id“, ca laolaltă să dea o mînă de ajutor oriunde se află un frate în suferință.

Concomitent cu „boala“ a apărut deci „leacul“; bătaia vieții împotriva morții, a omeniei împotriva sălbăticeii, a bunătății împotriva urii a început atunci, la sfîrșitul verii anului de tristă memorie — 1914.

Sînt șaptezeci de ani de atunci. A trecut cel dintîi război mondial. A urmat perioada interbelică, cu ghetourile, cu persecuțiile, cu pauperizarea maselor evreiești. A venit apoi uriașa catastrofă a Holocaustului. Din cenușa cuptoarelor s-a născut statul Israel. Zguduitoare capitole de istorie pe care le-a scris generația noastră, „cea din

urmă a catastrofei și cea dintîi a mîntuirii“.

Tot timpul „Joint“-ul a fost prezent. Cu discreție și modestie, cu tenacitate și cu perseverență, el a alinat suferința, a tămăduit răni, a șters lacrimi, a îndreptat șira spinării celor încovoiați de griji, a dat taturor fraților noștri oropsiți din lumea întreagă minunata mîngiere a conștiinței că nu sînt singuri, că există undeva o ureche care e atentă la suspinul lor, o inimă care bate laolaltă cu a lor.

În Israel și în Diaspora, „Joint“-ul e nelipsit atunci cînd e vorba de reabilitarea epavelor-rămășițe ale prigoanei, cînd e la ordinea zilei o strădanie de educare evreiască a tinerei generații, de reconstrucție a unei comunități, de creare și menținere a unor instituții de ajutor social, de sănătate, de cultură evreiască.

O știm prea bine noi, evreii din această țară. Cei care s-au întors acum 40 de ani din lagărele de exterminare, bătrîni singuri și lipsiți de căldura unei familii, la a căror ușă bate zilnic omul care aduce mîncare caldă, o femeie care îngrijește de curățenia căminului, o soră care ajută la lecuirea bolilor, lor trebuie oare să le spunem ce este „Joint“? Sau numeroșilor coreligionari îngrijiiți în cămine „ca la mama acasă“, cărora li se picură necontenit balsamul dragostei pe rănile lor sufletești, lor să le explicăm ce este „Joint“?

Desigur că în acești 70 de ani nu o dată forțele Răului au dominat, și-au demonstrat puterea. Binele s-a străduțit însă în tot timpul să îndiguiească proporțiile ruinei. Insuși faptul că „Joint“-ul există, că în această lume Binele nu se lasă doborît, e o reabilitare a speciei umane.

„Tare bun om e «Domnu' Joint» — nu pot uita niciodată remarcă aceasta naivă făcută de un cetățean simplu, neevreu, atunci cînd a intrat odată într-unul din căminele noastre de bătrîni. În această remarcă am găsit lapidara definiție a „Joint“-ului, supremul elogiu ce-i putem adresa.

(Continuare în p. 7)

In Suca, la Templul Coral

De la stînga la dreapta: filantropul Edward M. M. Warburg, istoricul Barbara Tuchman, vicepreședintele Ralph I. Goldman și Henry Taub, președintele „Joint“-ului

MERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

UN TEZAU RESTITUIT

După cum am mai anunțat în nr. 546 din 1 februarie a.c. al revistei noastre, Universitatea Princeton a fost obligată, prin hotărâre judecătorească, să predea Universității Ebraice documentele lui Einstein, conform dispoziției testamentare a ilustrului dispărut.

În urma inventarierii celor 50.000 de pagini ale voluminoșului tezaur al documentelor păstrate, s-au dat publicității primele concluzii ale comisiei însărcinate cu cercetarea lor.

Prezentăm, în cele ce urmează, o sinteză a constatărilor comisiei.

Israelul a intrat în posesia uneia dintre cele mai prețioase arhive, care cuprinde 50.000 de pagini, ce i-a fost lăsată prin testament de ilustrul savant evreu Albert Einstein. Gestul constituie cea mai elocventă mărturie a atașamentului acestuia față de poporul evreu și de patria sa milenară.

Prețioasele documente au fost inventariate de Biblioteca Ebraică și Universitară din Ierusalim, sub conducerea profesorului Reuven Jaron. Sînt manuscrise cu subiecte științifice, cu teme sociale, extrase din cuvîntări și articole publicate, însemnări de călătorie, amintiri, corespondență cu oameni politici, cu prieteni. Ele însumează ani de muncă, de luptă, de viață ai unui om nemuritor prin opera sa, ai celui care, prin celebra teorie a relativității generalizate, a revoluționat orientarea fizicii moderne.

Correspondența sa cu Sigmund Freud, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Albert Schweitzer, George Bernard Shaw și Franklin Delano Roosevelt îl prezintă pe ilustrul savant ca un neobosit militant pentru pace, pentru drepturile fundamentale ale omului.

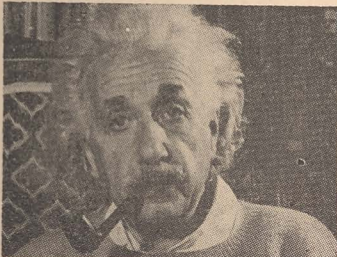
O mare parte din scrisorile sale sînt dedicate iudaismului, suferințelor poporului evreu cauzate de antisemitism, îndeosebi de nazism, eforturilor pentru renașterea Israelului. Asupra acestei corespondențe dorim să ne îndreptăm atenția.

Din relatările profesorului Reuven Jaron, aflăm despre un schimb de scrisori cu Stephen Wise, marele înțelept evreu american. Nu cunoaștem amănunte. Dar despre Stephen Wise a scris Nahum Goldman în volumul „Autobiografie”: „Cel mai mare avantaj pe care l-am avut în urma călătoriei în America a fost prietenia mea cu Stephen Wise, prietenie care a avut o mare importanță pentru restul vieții mele, atît pe plan personal, cit și pe plan politic. Pînă în ultimele sale clipe i-am fost elev și prieten și m-am simțit legat de el mai profund decît de oricare altă mare personalitate a generației mele.”

Ce influență a avut oare un asemenea om asupra lui Einstein? La această întrebare nu găsim un răspuns în materialul publicat pînă acum. Există însă un număr apreciabil de scrisori adresate lui Haim Weizmann, care dovedesc deosebitul interes purtat de Einstein rezol-

vării favorabile a problemelor poporului evreu, printre care crearea unui for înalt de înayțătură: Universitatea Ebraică din Ierusalim.

Prietenia îndelungată dintre aceste mari personalități a început încă din perioada cînd Einstein era profesor la Universitatea germană din Praga. Tot pe atunci (1910) se întîlnea cu un grup de intelectuali de origine evreiască: Hugo Bergmann, Robert Weltsch și Franz Kafka, cu care discuta despre posibilitatea renașterii patriei evreilor. Despre

aceasta, Einstein a scris, în 1919, într-o scrisoare adresată prof. Hugo Bergmann: „Mă interesez mult de noua așezare din Țara Sfîntă și în special de Universitatea care urmează să se înființeze. Bucuros voi ajuta cu toate puterile mele”. Și-a respectat promisiunea. În 1921 a făcut o călătorie cu dr. Haim Weizmann în Statele Unite, spre a strînge fonduri pentru Universitatea din Ierusalim.

A perseverat fără întrerupere și, în 1923, a ținut o cuvîntare pe muntele Scopus, cu prilejul punerii pietrei fundamentale a Universității care peste doi ani și-a deschis porțile. Ziarul „Ha'aret”, în reportajul publicat cu acest prilej îl

denumeste pe Einstein „cel mai mare om al generației noastre”.

În anul următor, Einstein se ocupă de prima serie de publicații ale Facultății de Fizică a Universității. Recunoștința oamenilor de știință de la acest „Centru al înțelepciunii” s-a concretizat în alegerea marelui savant în Senat și ca primul președinte al Comitetului Academic.

Profesorul Reuven Jaron relatează despre documente care se referă la perioada ascensiunii și apoi a preluării puterii de către naști în Germania. Einstein lucra la Academia Regală din Prusia. În ianuarie 1933 a demisionat din postul său și a plecat în S.U.A. El nu a mai pășit niciodată pe pămîntul german.

Deși departe de locurile unde se produceau ororile hitleriste, Einstein nu se încheie în laborator, nu se preocupă numai de catedra ce o deține. Cu același elan, cu aceeași căldură și dragoste față de coreligionarii săi prigoniti, el folosește toate mijloacele pentru a le veni în ajutor.

În iulie 1941, el adresează dnei Eleanor Roosevelt o scrisoare, din care cităm: „Atitudinea Statelor Unite pune în imposibilitate unele persoane de valoare, care au devenit jertfe ale cruzimii naziste, să găsească un adăpost”. Arhiva cuprinde și răspunsul dnei Roosevelt: ea a informat pe soțul ei despre scrisoare.

Imediat după terminarea războiului, problema principală pentru poporul evreu era reconstruirea căminului său milenar. În 1946, Einstein s-a adresat Comisiei anglo-americane cu revendicarea legitimă de a se recunoaște justetea realizării visului evreilor de a reveni în patria lor. Sentimentele lui Einstein față de poporul său și față de Israel rîmîn înscrise pentru posteritate în cele 50.000 de pagini donate Universității din Ierusalim.

IETI BLUM

Uzine în kibuțuri

Îndeplinind preceptul talmudic „Al hora veal haavoda” (studii și muncă), kibuțurile trimit la studii mii de tineri, care se întorc apoi ca specialiști și creează acolo întreprinderi industriale. Așa se face că toate kibuțurile au și producție industrială, în afara celei agricole.

În prezent, fiecare al treilea din cele 300 de kibuțuri cu industrii dezvoltate pune la punct proiecte industriale mai moderne, care trebuie să se realizeze în viitorii patru ani. Anul trecut au fost terminate zece noi proiecte și au fost investiți 90 de milioane de dolari în noi uzine kibuțnice sau în extinderea unor uzine existente. Se pune accentul pe dezvoltarea, în primul rînd, a uzinelor care lucrează pentru export.

În 1983, toate industriile, inclusiv cele 169 care lucrează pentru piața internă, au produs mărfuri în valoare de 900 de milioane de dolari, din care 200 de milioane pentru export. Serviciile, hotelurile sînt incluse în categoria „industrie”.

Anul trecut kibuțul „Kfar Hahoshesh” a pus în funcție cea mai mare întreprindere de panificație din Orientul Apropiat. Fabrica este complet automatizată. Uzina de la Ganir, care fabrică suc de lămie, și care aparține kibuțurilor Gat și Beit Nir, a investit recent un milion de dolari într-un sistem aseptice de conservare fără refrigerare. Kibuțul „Yagour” a creat o uzină care produce articole de sticlă. Ea va produce gemuri pentru construcție și mărfuri pentru piața electronică. Uzina de roboți de la kibuțul „Zara” va lansa 25 de tipuri de roboți pe piața israeliană. Uzina din Tama, care aparține kibuțurilor „Mishmar Haemek” și „Gad Ed”, a investit, nu de mult, milioane de dolari în noi instalații pentru producerea foliilor de plastic pentru sere.

Uzina kibuțului „Ramat Yohanan” a pus la punct un nou tip de folie de plastic anticorozivă, care poate înlocui foliile din azbest, tablă și alte materiale.

CHARLOTTE PETERSEN

care nu mai puteau munci, au fost împușcați de hitleriști într-o pădure învecinată. Hrana lor, după cum se cunoaște, era mazarea furajeră, care, consumată în cantitate mai mare, provoacă deformarea picioarelor, paralizia unor nervi, la fel ca în cazurile de poliomieliță. Mulți nu mai puteau umbla Majoritatea victimelor erau tineri între 15 și 30 de ani, care,

neputînd să-și stăpînească foamea, au mîncat mazărea ce li se servea. Cei care s-au limitat la mici cantități au scăpat de consecințe mai grave. Dar și la unii dintre aceștia boala s-a manifestat mai tîrziu.

Charlotte Petersen s-a înfîlțit cu acest grup de 400 de supraviețuitori-invalizi, și cărora nu li s-a dat nici o despăgubire din partea guvernului federal, deși pe actele lor era aplicată și o stampilă a Gestapoului. În cazul acestor deținuți, Ministerul de Finanțe vest-german a justificat astfel neacordarea despăgubirilor: „La Vapniarka nu se făceau experiențe pe oameni; desigur, se cunoșteau consecințele mazărei furajere...” În ciuda numeroaselor demersuri efectuate de persona-

lități politice, nu s-a obținut nici un rezultat.

Charlotte Petersen, curajoasă femeie, nu s-a resemnat. Ea a cerut să se acorde supraviețuitorilor de la Vapniarka aceleași drepturi ca și celor din alte lagăre, pentru a-și ameliora sănătatea. Starea sănătății lor îi îndreptățea să primească o pensie lunară pe toată viața. Era o chestiune de înaltă morală. Charlotte Petersen a scris articole în presă, a organizat colecte de bani sub lozincă: „Pîne pentru oameni”. Prima pe lista donatorilor a fost dna Heinemann. Apoi strîngerea fondurilor de asistență a fost sprijinită de Sinodul General al Bisericii Evanghelice din R. F. Germania (E.K.D.) și de alte organizații clericale. Atît dna Petersen, cit și colaboratorii ei muncesc voluntar.

Cu o perseverență demnă de toată admirația, dna Petersen a reușit să asigure acestor 400 de supraviețuitori de la Vapniarka un ajutor lunar pe deplin meritat. De asemenea, au fost procurate cărucioare de invalizi pentru cei care nu puteau umbla, cordoane de siguranță, cîrje și medicamente. Inimosa binefăcătoare a izbutit să organizeze în fiecare an plecarea într-o stațiune climaterică a unui grup de invalizi pentru odihnă și tratament.

Activitatea ei a fost onorată atît în Israel, cit și în R. F. Germania. În Israel numele ei este trecut în cartea de aur a Fondului Național Evreiesc. La sinagoga din localitatea Așkelon se află o placă pe care este gravat numele ei, excepție rară.

În acest an Charlotte Petersen a împlinit frumoasa vîrstă de 80 de ani. A fost sîrbătorită în patria ei, fiind decoretă cu o înaltă distincție vest-germană. Cu acest prilej, fostul președinte Heinemann a denumit-o „cea mai mare cîrșetoare a secolului”. Firește, în cel mai nobil înțeles al cuvîntului. A lupta, chiar „cerșînd”, pentru alinarea suferințelor unor oameni deveniți infirmi, victime ale nazismului, constituie un merit care face cinste Charlottei Petersen.

I. B.

Vă rog, ascultați-mă!

AYALA KNOTT
(11 ani, Victoria, Canada)

Vreau pace.
Fac tot ce-mi stă în putință
Să conving guvernul
Că războiul nu e bun,
Dar ei nu vor să mă asculte.
Ce să fac?
Războiul înseamnă
Sfîrșit de natură,
Flori transformate în cenușă,
Soarele transformat în gheață,
Dragoste transformată în ură.
De ce n-or vrea oamenii să asculte?
NOI trebuie să le explicăm
Cît de mult NU DORIM război!
NOI trebuie să transformăm
Această ură în dragoste!
TREBUIE să vă explicăm
Că dacă vreți război
Nu veți câștiga nici voi
Și nici ceilalți.
AMINDOI veți pierde!
Si mai vrem să explicăm
Că greșete cine tace.
Deci, vă rog,
Luptați pentru PACE!

În românește de
IANCU GOLDSTEIN

Jacques Byck

Iată că au trecut 20 de ani de când ne-a părăsit; totuși nu-l uită nici unul dintre cei care l-au cunoscut. Era un om care le știa pe toate, nu numai în domeniul filologiei, pe care și-l alesese ca activitate profesională, și totdeauna avea ceva de învățat de la el.

L-am cunoscut în vara anului 1919, când dădeam examen de ultima clasă de liceu: fratele lui, Adolf Byck, care era cu doi ani mai mare decât el, dădea examen împreună cu mine. Fusese pe front și revenise infirm, cu aureola de erou, dar înfirzise cu școala. Jacques Byck, care terminase liceul, îl însoțea ca să-l ajute să se deplaseze.

În toamna următoare, m-am înscris la Facultatea de Litere din București și am avut deseori ocazia să-l văd pe Jacques Byck, care încă de atunci edita cursul lui I. A. Candrea. Dar nu ne-am mulțumit cu întâlnirile la facultate, ci îl vizitam acasă, în Calea Plevnei. Mai tirziu, după ce s-a căsătorit cu Fanny Spierer, eminentă chimistă, și-a fixat locuința în bulevardul care acum se cheamă al Republicii, alături de parcul care adăpostește statuia lui Pache Protopenescu. Cum eu locuiam în strada Plantelor, începând din 1932, era foarte simplu să ne vizităm acasă.

Am rămas epatat de biblioteca lui: avea tot ce îl putea interesa, ceea ce înseamnă foarte multe cărți. Se îngrijea și de mine și mi-a procurat multe volume care îmi prind bine și acum și pe care nu le-aș fi găsit nicăieri. Citea tot, de la literatura actuală până la cea din secolul al XVI-lea și în fiecare exemplar avea inserate foi de hirtie, pe care nota părerile sale și mai ales corecturi.

Am fost colegi la Liceul „Libros”: el predă româna, iar eu latina (director era vărul meu, Emil Sanielevici). Apoi am făcut ambii parte dintr-un colectiv, care publica, la Editura „Adevărul”, „Biblioteca Școlară” (texte literare pentru elevi): aveam un birou la ziarul „Adevărul”.

Byck era neîntrecut în materie de filologie română; dar acesta nu era singurul domeniu filologic pe care îl cunoștea. Îmi aduc aminte că am învățat de la el diferite cuvinte ebraice, pe care le cunoștea, bănuiesc, prin intermediul idișului. Astfel, de la el am aflat că *serafim* și *heruvim* sînt de fapt, în ebraică, plurale. Tot de la el am cunoscut unele cuvinte folosite de evreii care vorbeau românește (*hohmă* ș.a.).

Nu numai că știa tot ce spusese alții, dar găsea și explicații originale pentru cele mai curioase moduri de exprimare.

A fost un mare specialist, un bun prieten și un om deosebit.

AL. GRAUR

Prin Ierusalim, pe urmele lui David Roberts

Cu ocazia unei călătorii în Israel, am găsit la Ierusalim unele cărți poștale de un interes deosebit. Este vorba de cele reprezentînd o parte din litografiile făcute de pe desenele și picturile artistului englez David Roberts în anii 1838 și 1839. Născut în anul 1794 în Scoția, acesta a lucrat în tinerețe mai mult scenografie, dînd dovadă de mult talent și pricepere, în ciuda faptului că nu urmărea nici o școală de specialitate. Plecat într-o lungă călătorie în Egipt, Țara Sfîntă și Siria, după șapte luni petrecute în Egipt a urmat traseul Muntele Sinai—Eilat—Petra—Hebron—Azza (Gazza) — Ierusalim—Bethleem — Iericho—Samaria—Nazaret—Baalbeck—Beirut, realizînd în tot acest timp 250 de imagini, dintre care 123 pe pămîntul israelului, iar dintre acestea 25 în Ierusalim.

Întors la Londra, litograful Louis Haeghe a publicat în editura Mark Moon, cu ajutorul prietenului său, în timp de șapte ani, cele 250 de litografii, care s-au bucurat de mare succes în vremea aceea.

Litografiile lui David Roberts fiind făcute cu o fidelitate rară, mi-am putut da seama foarte bine, pe de o parte, de imaginea unui anumit loc în 1839, deci cu 144 de ani în urmă, iar pe de altă parte, comparativ, cum se prezintă același loc astăzi, ceea ce nu am considerat ca fiind lipsit de interes.

Să ne gîndim la pictorii Renașterii, care, cînd reprezentau o scenă biblică, o plasau într-un decor florentin sau venețian, ceea ce pentru noi, cei de astăzi, este un document util spre a cunoaște arhitectura sau mobilierul de epocă, scena biblică rămînd mai puțin semnificativă (chiar nesemnificativă, ca document).

De altfel, sub acest aspect, al valorii documentare, David Roberts face parte din familia artistică a lui Canaletto și Guardi, referindu-ne la arta plastică universală, ca și a mai modestului Preziosi, ale cărui imagini din București de la 1869 au, prin excelență, valoare de document istoric.

Specialiștii apreciază autenticitatea desenului ca fiind superioară celeia din operele unor artiști plastici mai cunoscuți decât David Roberts, cum ar fi, spre exemplu, Van de Velde (care a călătorit prin țara israelului) sau englezul Turner (care s-a inspirat din notele de călătorie ale altora).

În anul 1982, Editura „Arta Israelului” a publicat albumul în condiții grafice de excepție (ca de altfel și cele câteva zeci de cărți poștale ilustrate color), împreună cu un text de prezentare istorico-geografică a zonei în perioada victoriană, cu fotografiile actuale ale locurilor pictate de David Roberts, cu o hartă a traseului urmat de artist și cu foarte interesante pagini din jurnalul său de călătorie.

Într-un text de prezentare a albumului, Tedy Kolek, primarul orașului Ierusalim, spune: „Acesta este Ierusalimul de jos (spre deosebire de Ierusalimul din cer, cel de la anul 70, cînd a fost dărîmat Templul al doilea), în care oricine privește litografiile, indiferent de ce religie sau nație este, dorește să se bucure de strălucirea lui. Să te plimbi prin Ierusalim, pe urmele lui David Roberts, iată o plăcere pe care nimeni nu o poate uita”.

Iar eu am ținut seama de invitația primarului Kolek.

Imaginile de astăzi sînt, evident, altele; în cei 144 de ani, multe s-au schimbat; s-au dărîmat construcții, s-au făcut al-

tele; ruinele cu semnificație istorică sau religioasă au fost restaurate cu adăugiri necesare pentru conservare sau completare. Spre exemplu, Citadela nu mai arată acum ca în litografia lui David Roberts; doar Poarta de Aur, văzută din afara „Old City”-ului, este aceeași, dar numai ea, pentru că în timp s-au schimbat toate în jurul său. O imagine a „Templului Sfîntii” (The Dom of the Rock) în plan îndepărtat are într-un plan secundar o parte din Zidul de Apus (colțul de nord-vest al incintei). Și pe vremea lui David Roberts, Poarta Damascului, văzută de asemenea din afară, era la fel de frumoasă, dar și la fel de solicitată, de unde concluzia că shuk-ul era, desigur, în ființă.

Văzînd ce este astăzi și comparînd cu imaginile prezentate de David Roberts, am cîștigat foarte mult în strădania de a descoperi trecutul autentic, dincolo de timpul care s-a scurs și eliminînd modificările care s-au suprapus în timp.

MIRCEA DUMITRESCU

Ierusalim (1839)

Litografie de David Roberts

DEOSEB

Cu multă durere și adînc regret, Comunitatea Evreilor din Rădăuți anunță înțetarea din viață, la 20 septembrie 1984, chiar cînd împlinea vîrsta de 64 de ani, a devotatului colaborator

ERWIN ROSENBAUM
secretarul Comunității

Cu adîncă mîhnire și pioasă aducere aminte vă rugăm să luați cunoștință de împlinirea a nouă ani de la decesul mult regretatului

av. MARTIN BĂLUȘ

Comemorarea va avea loc miercuri 24 octombrie (18 Tișri) la Templul Coral, la ora 8 dimineața.

Fie-i odihna în veci binecuvîntată!

Hinda Băluș, soție, și familia

Efici — soție, Rozi și Mișu Manolescu, doctor Dan și Luci Broder, Zelțer Sulamita — cumnată, nepoți, celelalte rude anunță decesul lui

BRODER AUREL

suflet bun. Să vărsăm lacrimi pe mormîntul lui!

Soția, fiica, ginerele, nepoata, sora și fratele anunță, cu profundă durere, decesul subit, la 20 septembrie 1984, zi în care a împlinit 64 de ani, al scumpului lor

ERWIN ROSENBAUM
secretarul Comunității Evreilor din Rădăuți

soț și tată excepțional, om cult și distins, de profundă omenie.

El va rămîne veșnic în inimile noastre îndurerate!

care și-a consacrat mulți ani de viață bunului mers al comunității și slujirii tuturor enoriașilor ei.
Nu-l vom uita niciodată!

În ziua de 21 octombrie 1984, orele 12, va avea loc, la Cimitirul Spaniol, sfințirea monumentului regretatului

JAK IANCONESCU

Familia vă roagă a ne susține moralmente cu prezența dv.

Soția și copiii amintesc celor care l-au cunoscut că, la 12 Heșvan (7 noiembrie), se împlineste un an de la pierderea scumpului nostru

LEIS HAIM — MARCU
Suceava

Fie-i memoria binecuvîntată!

Soția și copiii reamintesc, cu aceeași durere, că, la 16 octombrie a.c., se împlinesc trei ani de la despărțirea de dragul nostru

doctor ȚUDIC ARON
Birlad

Nu-l vom uita niciodată!

S-au scurs patru ani de tristețe și durere de cînd dragul nostru

DAVID BANDEL

nu mai este printre noi.
Soția, copiii și familia nu-l vom uita niciodată!

Îndureratele surori Liza, Aneta, Henrieta, Surica și cumnata Gaby, cu familiile lor, anunță decesul, la 11 Elul 5744, al omului deosebit și adoratului lor

SIMON (NICU) COMER

ERATĂ

În nr. 559, p. 7, col. a doua, rîndul 25 de jos, în loc de „în stare și să urască”, se va citi „în stare și să nu urască”.

Reînnoiți-vă din timp abonamentele la REVISTA CULTURII MOZAIK pe anul 1985. Abonamentele se fac la comunitățile locale sau prin mandat poștal, trimițînd lei 75 (costul unui abonament pe un an) pe adresa:
Federația Comunităților Evreiești, str. Sf. Vineri 9, cont 45.10.7.062 B.N.R.S.R., sector 3, București.

Din comunitățile noastre

SEARĂ DE SUCOT

În prima seară de Sucot (10 octombrie 1984), potrivit tradiției, a avut loc o frumoasă masă tradițională în Suca Templului Coral, la care au participat conducătorii ai Federației Comunităților Evreiești, personalități din viața culturală a obștii

noastre, cursanți de Talmud Toră, efori de sinagogi etc.

Eminența Sa a rostit predica festivă, vorbind despre: „Între Sucot și Saturated: Între iudaism și păgânism”.

Corul „Sira Vezimra”, sub conducerea maestrului Izu Gott, a intonat cîntece de Sucot.

EMINENȚA SA A INAUGURAT NOUL CICLU DE PRELEGERI PE ANUL 5745

În seara zilei de sîmbătă 13 octombrie 1984, în sala de festivități a Restaurantului ritual al F.C.E. din București, Eminența Sa dl Șef Rabin a inaugurat noul ciclu de conferințe de iudaistică pentru anul calendaristic evreiesc 5745.

Tema prelegerii a fost: „Evreii în lume în anul 5744. Bilanț și perspective”.

Un numerus public a urmărit cu interes expunerea.

Cicluul va continua în fiecare sîmbătă seara, la orele 18,30, în sala din str. Popa Soare 18.

Publicăm mai jos programul următoarelor trei conferințe:

— 20 octombrie — Seară Sidy Thal. Vor lua cuvîntul: scriitorul Iosif Bercovi Andronic, compozitorul H. Mălineanu și artista Sedy Glück. Vor interpreta din cîntecele lui Sidy Thal: Sedy Glück, Tricy Abramovici și Dan Schlanger. La pian: H. Mălineanu.

— 27 octombrie — Prof. univ. dr. doc. Edwin Glaser: „Iudaismul și istoria”.

— 3 noiembrie — Prof. univ. dr. doc. Henri Wald: „Natură și istorie în iudaism”.

CONFERINȚE

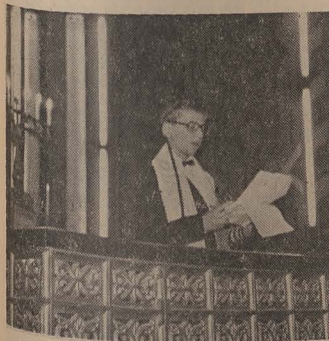
În zilele de 19 și 23 septembrie a.c., comunitățile evreiești din Dej și Arad au avut prilejul de a primi în mijlocul lor pe dnii Prim Rabin dr. Neuman Ernest și profesor Carol Weidman.

Domnul Prim Rabin a arătat importanța lunii Elul, a Șofarului și a sărbătorilor de toamnă în viața evreilor. După expunerea dlui Prim Rabin, prof. Carol

Weidman a ținut conferința „Aportul iudaismului și al evreilor pentru sacralitatea și respectul vieții”. Au fost expunerii interesante prin documentarea și modul de prezentare a temelor.

La aceste conferințe au participat majoritatea evreilor din Dej și Arad, care și-au exprimat dorința ca asemenea manifestări culturale să aibă loc și în viitor.

AU DEVENIT BAR-MITZVA

VICTOR SALATER
București

MIHAEL BALTER
Buhuși

MAZAL TOV!

Dacă Goldfaden ar fi asistat la această nuntă...

A doua zi după Iom-Kipur. De obicei e o totală schimbare de... decorația Templului Coral. Ieri, Iom-Kipur, locașul sfînt era plin pînă la refuz, iar a doua zi e aproape gol.

Fenomenul e general și dintodeauna. „Habet sua fata...” Iși au destinul lor și cărțile și templele...

În acest an lucrurile s-au întîmplat cu totul altfel. Din primele ore ale dimineții, curtea templului se umpluse de lume. Oamenii așteptau să se deschidă ușile, ca să fie printre cei dinții la intrare, ca să poată cuceri un loc cît mai aproape de altar.

Oare ce s-a întîmplat? Am greșit fila calendarului? Nu ieri, ci astăzi e Iom-Kipur? Totuși ieri am postit. Atunci?

Atunci... Cînd a intrat în templul supracușit de public (de le-ar da Dumnezeu atîta public la T.E.S.) cortegiul, avînd în frunte pe Tricy, în rochie elegantă de mireasă, și pe Bebe, în chip de mire, mi-am dat seama de ce „a doua zi după Iom-Kipur” a devenit în acest an o sărbătoare pentru obștea evreiască din București.

„Îndrăgiți”, așa i-a numit Eminența Sa în predica rostită sub baldachinul (HUPA) de lângă Sfînta Ladă a templului, cînd le-a dat sacerdotala binecuvîntare.

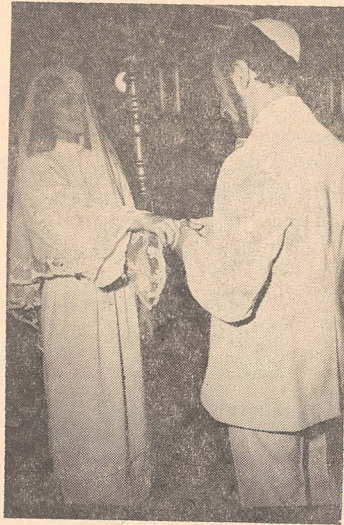
„Îndrăgiți”, pentru că ani de-a rîndul ei au dus o muncă plină de abnegație spre a strecura în sufletele evreiești încintare și mîngiere, speranță și încredere.

„Îndrăgiți”, pentru că, cu har minunat și devoțiune evreiască, prin glasul lor, prin cîntul lor, prin dansul lor, au grăit către noi umorul lui Șalom Alehem, dragostea de Sion a lui Bialik, satira lui Steinberg sau înțelepciunea lui Peretz.

„Îndrăgiți”, pentru că întodeauna ei n-au jucat numai teatru în limba idis, ci au făcut să respire, din toate fibrele artei lor, suflet evreiesc, înțelepciune și învîțătură evreiască.

„Îndrăgiți”, pentru că au fost tot timpul alături de obștea evreiască, au participat la bucuriile ei, au împărțit dorurile și aspirațiile sale. Au fost și au rămas copii ai comunității noastre.

Da, Goldfaden ar fi fost de față — a încheiat Eminența Sa impresionantele sale evocări —, cît de mult s-ar fi bucurat văzînd asemenea artiști, cu o astfel

Moment solemn

de viziune, crescuți în spiritul pe care el l-a răspîndit prin teatru evreiesc, cel dinții din lume, creat de dînsul aici, în România”.

Seara, în Popa Soare, nunta continuă. De data aceasta nu pe scenă și jucată, ci în sală și... autentică. Conducătorii Federației, în frunte cu dl Șef Rabin, distincți intelectuali — artiști și oameni de știință, scriitori și publiciști — participă la tradiționala masă de „Șeva Berachot” (Cele șapte Binecuvîntări mirelui și miresei).

Tricy și Bebe își cunosc perfect rolurile și de această dată. Numai că acum „reprezentanța” cea adevărată va continua

AD MEA VEESRIM!

(pînă la una sută douăzeci de ani).

Ceea ce le dorim din tot sufletul!

RED.

Mărturisiri de vacanță

Lumina de toamnă filtrează amintirile nu demult trecutei vacanțe. Pentru toți cei ce și-au petrecut-o la casele de odihnă ale F.C.E. ea nu-și decantează numai mișcările pădurii ori cîntecul monoton și totuși de nepătruns al valurilor mării; ea înseamnă, în primul rînd, clipe de viață autentic evreiască, petrecute într-o familie.

Stau de vorbă cu dl Iosef Margulies, detașat de la Vatra Dornei la Crîștan, unde își îndeplinește cu aceeași dăruire și dragoste de oameni și de muncă ca și în propria sa comunitate răspunderile ce-i revin.

— Pentru cititorii revistei noastre care nu au avut privilegiul de a fi oaspeții casei de odihnă de la Crîștan v-aș ruga să ne spuneți: ce numiți dv. frumos?

— Întrebarea include un compliment. Vă fac o mărturisire! Două lucruri nu-mi plac în viață: să mă vorbească lumea de bine și să mă vorbească... de rău. În ce privește frumosul, știți ca și mine că, în concepția iudaică despre lume, frumosul este un reflex al binelui. Sînt destui ani de cînd sînt aici, la Crîștan, administrator, cantor și mașghiah. Soția mea și cu mine, mai exact, colaboratoarea mea și cu mine, am făcut și facem tot ce ne stă în putință pentru ca cei veniți aici să se simtă bine. Ne ocupăm, ca să zic așa, de cei doi poli ai existenței umane, crepusculul și zorii, pensionarii căminelelor de bătrîni și cursanții de Talmud Toră. Nu e tocmai ușor.

— În ce sens?

— Bătrîni sînt oameni singuri, suferinzi, au trecut prin ororile Holocaustului, care i-au marcat, după cum i-au marcat singurătatea, boala... Au nevoie, nu de iluzia, ci de realitatea unei familii, a unei vieți evreiești care, alături de parcul acesta al casei de odihnă de la noi, ca o gură de rai, cum zice poetul popular,

să constituie pentru ei o terapeutică sufletească. Iar veghea asupra cursanților de Talmud Toră implică alte probleme. Ei trebuie să învețe ce înseamnă viață evreiască. Nu e totul că știu (și o fac cu elanul vârstei) atîtea cîntece din tezaurul nostru folcloric și din repertoriul contemporan, ebraic! Trebuie să trăiască într-o ambianță propice, obiceiurile noastre strămoșești să le devină deprinderi curente, băieții trecuți de 13 ani să pună tefilin, așa după cum a propus — și propunerea a devenit faptă — unul din membrii Comitetului de conducere al F.C.E., să simtă iudaismul ca pe-un mod de viață, așa cum l-au simțit părinții și bunicii noștri, fără a le răpi nimic din ceea ce constituie structura psihică generală a omului modern.

Evitînd o întrebare care știam că-l va supăra, „Ce realizări aveți?”, m-am adresat, la întîmplare, cîtorva bătrîni întîlniți în parc. (Nimerisem într-o serie de „crepuscul”, cum se exprimase mai înainte interlocutorul meu.) Reproduc, deci, impresiile acestora, mai elocvente, după părerea mea, decît orice comentariu: „Nu mai am pe nimeni, dar aici, ca și la căminul din București, nu mă simt deloc singură”.

„Cristianul e un tratament de întinerire fără ajutorul Gerovitalului!”

E. SUHOR

(Continuare în p. 6)

URARE

La împlinirea vârstei de 90 de ani, copiii, nepoții și strănepoții, cu adînc respect și recunoștință, doresc dragii lor GOTT SOFIA, din Dorohoi, la mulți ani alături de tovarășul ei de viață!

BUCURIE ÎNAINTEA LUI DUMNEZEU

(Urmare din p. 1)

De aceea, chiar și această bucurie a rodului bogat, a bucatelor îndestulătoare, a vinului *ויין ושם לבב אושר*, „ce bucură inima omului“ (Psalm 104/15) sfărmă, în concepția iudaică lanțurile egoismului, trezește respectul față de propria ființă, în care sălășluiește crimpeul de divinitate, scinteia desprinsă din focul sacru al Creatorului, ce mocnește în adâncurile sale.

אתה ובנך ובתך ועמך ואשר והלוי והגר...

Bucuria ca să fie una colectivă, a întregii familii, în care se cuprind și acei care slujesc și străinul care locuiește între porțile sale, într-un cuvânt, toți cei lipsiți de proprietate, care au la fel ca tine dreptul la o astfel de bucurie a vieții.

Bunurile lumii acesteia ar putea sătura pe toți locuitorii ei. Piinea, haina și casa sînt cele 3 bunuri elementare care ar putea da hrană, căldură și adăpost tuturor oamenilor. În loc de aceasta, pe masa unora se află bucate alese și pe a altora nici codrul de piine. Luxul vestimentar al unora contrastează strident cu hainele rupte ale altora; palatul bogătaşului constituie o sfidare la adresa bordeiului săracului.

Tora, învățătură a dreptății, a adevăratei bucurii, a unei umanități înfrățite în același destin, nu dă o sărbătoare de Pesah, în care Matza — azima este piinea uniformă a tuturor, punind capăt diferențierilor sociale.

Aceiași Tora ne dă un *Talit* — o haină de rugăciune, care nu comportă nici o deosebire între credincioși.

Suca, coliba în care bogați și săraci, învățați și simpli își stabilesc locuința timp de 7 zile, este menită a completa acest tablou al înfrățirii. Nici un fel de discrepanță în ceea ce privește satisfacerea fundamentalelor nevoi materiale nu poate duce la o adevărată bucurie; nu orgie, ci armonie, nu dezlănțuirea potopului patimilor, ci echilibru interior, nu dominația instinctelor, ci a rațiunii.

Pentru înfrățirea robii de altădată, atunci cînd li s-a dăruit porunca de a-și face cite o *suca*, își căpătau calificativul de *אורח* cetățean *כל האורח בישראל יגור כבמות למען ידעו דורותיכם*

„Toți cetățenii în Israel să locuiască în colibe-sucot, pentru ca generațiile voastre viitoare să știe că în astfel de colibe i-am așezat pe fiii lui Israel cînd i-am scos din țara Egiptului“ (Leviticul 23/42—3).

Iată noțiunea de cetățean ridicată în acel timp la rangul de înaltă funcție socială, care implică mai mult datorii decît drepturi. Tocmai atunci cînd preamărim bogățiile acestei lumi, tocmai atunci cînd ne bucurăm de roadele naturii, această lege a deplinei egalități între oameni, a îndreptării tuturor la aceeași hrană, la același veșmînt, la același adăpost ne dă în întreaga sa intensitate și în apogeul nobleței sale, sentimentul bucuriei noastre, „Bucuriei înaintea lui Dumnezeu“.

Studiul „Tanya“ tipărit la București

La rugămintea Marelui Rabin M. Schneerson (Liubavicer Rebe) din New York, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a luat inițiativa retipăririi la București a cărții de filozofie religioasă „Tanya“, lucrare de capitală importantă pentru noi.

Acest studiu este opera străbunicului Rabinului Schneerson, creatorul mișcării hassidice „HABAD“, care este răspîndită în întreaga lume evreiască.

Cu binevoitorul concurs al organelor de resort, cartea a văzut lumina tiparului și la București, iar primul exemplar a

fost înmînat Rabinului M. Schneerson la New York cu două ore înaintea începerii Anului Nou 5745.

La București a avut loc, în seara zilei de 4 octombrie 1984 (Ajun de Iom Kipur), o prelegere festivă a unui capitol din această operă de capitală importantă în viața evreiască, prelegere pe care a ținut-o Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen.

Prelegerea a avut ca subiect capitolul 32 din „Tanya“, care tratează despre „Dragostea de oameni — principiu de bază al iudaismului“.

În timpul prelegerii

VIZITĂ PROTOCOLARĂ

Exceleța Sa dl Gaudenz von Salis, ambasadorul Elveției la București, a făcut o vizită protocolară Eminenței Sale

dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen, în ziua de 4 octombrie a.c. Vizita a decurs într-o atmosferă cordială.

A apărut

ÎNVĂȚĂTURI BIBLICE

Vol. III

de Șef Rabin dr. Moses Rosen

MANIFESTARE ȘTIINȚIFICĂ INTERNAȚIONALĂ

Între 2—6 octombrie a.c., s-au desfășurat la București lucrările celei de-a III-a conferințe internaționale cu tema „Apa și ionii în sistemele biologice“, sub egida UNESCO, Uniunii Internaționale de Biofizică Pură și Aplicată (I.U.P.A.B.), Academiei de Științe Medicale și Societății de Biofizică a Uniunii Societăților de Științe Medicale din R. S. România.

Conferința a reunit savanți de prestigiu internațional și specialiști din 25 de țări, care, prin comunicările prezentate, au permis cunoașterea celor mai noi realizări în procesele desfășurate în micro-universul vieții. Manifestarea a constituit, în același timp, și un prilej al afirmării realizărilor oamenilor de știință români în acest domeniu al biofizicii.

Conferința a fost prezidată de prof. B. Pullman (Franța), președintele I.U.P.A.B., și de prof. V. Vasilescu, președintele Societății de Biofizică din R. S. România.

Dintre personalitățile științifice remarcabile care au participat, fie în comitetul de organizare, fie la lucrările plenare și la simpozion, menționăm pe academicienii prof. dr. C. Arseni și N. Cajal, prof. dr. L. Gherasim, S. Mănescu, V. E. Sahin — R. S. România, prof. dr. C. Pasternak (Anglia), M. Eisenberg, M. Gutman și M. Paecht-Horowitz (Israel).

A. SCH.

IMAGINI ALE UNUI TRECUT APROPIAT

O frescă vastă înfățișînd viața evreilor din Polonia înainte de război, sub multiple fațete: aceasta este tema expoziției deschise la Beit Hatefutot, sub egida Consiliului European al Centrului Rași, în colaborare cu Fondul Social Evreiesc Unit. Alcătuită din 400 de fotografii ocazionale, selecționate de Institutul Yivo din New York, această expoziție își propune să lumineze dintr-o perspectivă clară universul evreiesc polonez. Aparatul de fotografiat se face cronicarul principalelor evenimente istorice și al impactului lor în comunitățile evreiești din Polonia, subliniind specificul lor față de restul lumii evreiești din Europa de răsarit.

De aici a rezultat un bilanț vizual al confruntării evreilor polonezi cu modernitatea, ilustrînd implicarea lor în societatea poloneză, mișcările lor politice și culturale, instituțiile lor religioase și educaționale, fără să fie uitată calitatea vieții evreiești din marile orașe poloneze, teatrul, cinematograful, viața literară și intelectuală, în genere, muzica și sportul. Un foarte frumos catalog, publicat în franceză, engleză și germană, însoțit în casetă video, completează expoziția.

Și în fața unei asemenea bogății spirituale, survine obsedant întrebarea: dintre toate aceste chipuri surzînd din fotografii, cite dintre ele au supraviețuit, cîteva ani mai tîrziu, furiei naziste?

„DOMNU’ JOINT“ A ÎMPLINIT 70 DE ANI

(Urmare din p. 1)

Cîte sute de mii de vieți a salvat această instituție în obstiele noastre, cite lacrimi a șters de pe obraji vâduvelor, citor bătrîni le-a dat puțina de a-și sfîrși viața în demnitate, de a fi ferii de lipsuri?

„Tare, tare bun e Domnu’ Joint“, spunem și noi odată cu anonimul nostru cetățean.

Ce se urează de obicei unui septuagenar? Ne întrecem unii pe alții în a exprima dorința ca sărbătoritul să ajungă la adînci bătrînețe, la optzeci, la nouăzeci și — de ce nu? — la vîrsta lui Moșe, la 120 de ani — AD MEA VESPRIM!

Ce-i urăm noi dragului, iubitului nostru „Domnu’ Joint“?

Îi urăm ceea ce el însuși și-a dorit din primul an al existenței sale. El e un „leac“ împotriva unei „boli“. Medicina ne învătă însă că profilaxia trebuie astfel împlinită încît boala să nu mai apară, terapeutică să nu mai fie necesară.

Caritatea, mila sînt rezultante ale sărăciei, războaielor, prigoanelor.

„Sublata causa, tollitur effectus“ —

dacă suprimi cauza, dispăre și efectul. „Boliile“ de natura aceloră de la Sarajevo și Auschwitz trebuie să dispără, pentru ca astfel să nu mai fie nevoie nici de „leacuri“.

Dar pînă atunci? Aici e aici. Noi, evreii, care credem nezdrcinut, în fiecare zi, că Mesia va veni „chiar astăzi“, punem totuși întrebarea: „Dar pînă atunci?“.

Pînă atunci, pînă cînd omenirea va izbui să se elibereze definitiv de orice formă de asuprire, pînă cînd oamenii vor putea trăi liniștiți, în demnitate și fără lipsuri, pînă cînd noi, evreii, nu vom mai ști micăieri ce e prigoana și ce e discriminarea, pînă atunci „Joint“ împlinește o misiune istorică și umanitară, care ne face ca, după toate umilintele suferite de ființa umană în ultimii 70 de ani, să fim totuși mîndri că sîntem Oamenii (cu literă mare, așa cum sînt Oamenii de la „Joint“).

Pînă atunci, deci, de pretutîndeni, din toate colțurile lumii, noi, evreii, îl îmbrățișăm pe „Domnu’ Joint“ cu dragoste și respect, cu admirație și recunoștință și îi adresăm evreiasca urare: „HAZAK!“.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

PLACĂ COMEMORATIVĂ

La Caen (Franța) a fost dezvelită o placă comemorativă în memoria ostașilor evrei din rândul armatelor aliate care au căzut pentru eliberarea Franței. Ceremonia a fost organizată de Secția franceză a Congresului Mondial Evreiesc, în cadrul festivităților care au marcat a 40-a aniversare a debarcării Forțelor aliate în Normandia.

BAR-MITZVA

Celebrul cântăreț de muzică folk Bob Dylan, născut Robert Zimmerman, a luat parte, de curând, la Bar-Mitzva fiului său Jesse, ceremonie care s-a desfășurat la Zidul de Apus, din Ierusalim. În fotografie: Bob Dylan — în stânga, cu fața — și fiul său — în dreapta, cu fața — purtând țefilin și iarmulca (kipa).

surat la Zidul de Apus, din Ierusalim. În fotografie: Bob Dylan — în stânga, cu fața — și fiul său — în dreapta, cu fața — purtând țefilin și iarmulca (kipa).

CIFRE

„Le monde juif“ a publicat o serie de cifre despre lagărul morții de la Auschwitz. Din luna mai 1940 până în ianuarie 1945, la Auschwitz au fost aduși 1.600.000 de oameni; bărbați, femei și copii, din 15 țări europene. 90% dintre ei au fost evrei. 1.335.000 au fost exterminați în camerele de gaze.

„KORCZAK“

La Centrul evreiesc „Kronigham“ din Amsterdam s-a deschis o expoziție „Korczak“, care oglindește munca plină de abnegație a marelui pedagog evreu în timpul celui de-al doilea război mondial. El a însoțit pe elevii săi pe ultimul drum spre lagărul de exterminare. Organizatorul expoziției este dr. Rafael Scharf, un fost elev al lui Korczak.

PELERINAJ

Conform datelor statistice furnizate de surse oficiale est-germane, locurile unde s-au aflat odinioară lagărele naziste de concentrare de la Buchenwald, Sachsenhausen și Ravensbrück au fost vizitate de peste 500.000 de persoane în 1983 — jumătate din acestea fiind din străinătate. În această vară, la Ravensbrück urmează să se deschidă un muzeu cu exponate privind perioada Holocaustului și istoria acestui fost lagăr nazist de concentrare.

ISTORIE ILUSTRATĂ

„Albumul evreilor americani, din 1654 și pînă în prezent“ se intitulează un volum apărut recent, în editura italiană „Rizzoli International“. Alcătuit de Allon Schoener, volumul prezintă contribuția evreilor la dezvoltarea și înflorirea națiunii americane. 500 de fotografii, desene și gravuri ilustrează cartea. Inspirată de acest album, „The Anti-Defamation League of B'nai Brith“ — care a susținut publicarea volumului — a organizat expoziția „Viața evreiască în America“. Deschisă la New York Public

Library, ea s-a bucurat de un mare succes.

ANIVERSARE

„Germania Judaica“ — biblioteca din Köln (R.F.G.) consacrată istoriei evreilor din această țară — și-a sărbătorit un sfert de secol de existență. Înființată cu scopul de a păstra comori ale spiritului iudaic și de a contracara mișcarea de reînviere a antisemitismului, promovată de grupările neonaziste, această bibliotecă este cea mai mare instituție din R.F.G. care se ocupă cu conservarea comorilor iudaice. Aici se află 35.000 de cărți referitoare la istoria evreilor din Germania, precum și numeroase alte documente referitoare la acest subiect. Mulți studenți vest-germani și străini au scris studii cu subiecte iudaice folosindu-se de materiale aflate la această bibliotecă. La Muzeul Municipal din Köln a fost deschisă o expoziție cu tema: „Evreii din Köln — istoria lor din perioada romană pînă în secolul al XX-lea“.

DISTINCȚIE

Regele Baudouin a conferit titlul de baron profesorului Chaim Perelman, membru al Academiei Regale din Belgia și distins scriitor, în semn de recunoaștere a contribuției sale în domeniul filozofiei. În timpul celui de-al doilea război mondial, Perelman a luptat activ în mișcarea de Rezistență din Belgia, unde trăiește din 1926. Din 1944, el a devenit titularul catedrei de logică, etică, istoria filozofiei la Universitatea din Bruxelles. El a ținut cursuri și prelegeri la Universitatea Ebraică din Ierusalim și la alte prestigioase institute de învățămînt din Israel, Canada, Europa și S.U.A.

CONGRES

La Washington s-a desfășurat, între 2 și 6 septembrie a.c., Congresul B'nai Brith, la care au participat peste 1.000 de delegați din 50 de țări. Cu acest prilej s-au stabilit viitoarele direcții ale activității organizației.

MESAJ

Cu prilejul aniversării la Paris a 40 de ani de la eliberarea orașului de sub ocupația nazistă, Marele Rabin al Franței, René Samuel Sirat, a adresat un mesaj primarului Capitalei, Jacques Chirac. Între altele, el a spus: „Astăzi, mai mult ca oricînd, se cuvine să dezvăluim în fața tinerilor evenimentele tragice pe care noi le-am trăit și să le povestim epopeea Rezistenței, pentru ca nimeni să nu poată nega ceea ce am trăit acum 40 de ani și să nu îndrăznească, așa cum o fac în prezent, în mod pseudoștiințific, unii istorici, să susțină că n-au existat camere de gaze și să nege realitățile Holocaustului.“

CORESPONDENȚĂ

Cu prilejul centenarului Lion Feuchtwanger, în R.D.G. au fost date publicității, în două volume, corespondența dintre acesta și Arnold Zweig, în perioada 1933–1958, precum și câteva scrisori pe care Maria Feuchtwanger le-a adresat familiei Zweig.

RESTAURARE

Cimitirul evreiesc din Neuwied (R.F.G.), înființat în secolul al XVIII-lea, se află în curs de restaurare, fiind considerat monument istoric. Cimitirul va fi înconjurat de un parc.

DEMNITATE

Orchestra Filarmonică din New York a refuzat să dea cele două concerte programate în Malaya, deoarece nu i s-a permis acolo să execute lucrarea „Shomo“ a compozitorului Ernest Bloch, inclusă în program. Directorul muzical și dirijor al acestei orchestre este Zubin Mehta, care dirijează și Orchestra Filarmonică a Israelului.

DECES

Fostul președinte al lui „Oxford Hebrew Congregation“, George Silver, a încetat din viață, la vîrsta de 67 de ani. Următoarea sa asemănare, cu actorul Sidney Greenstreet și cu regizorul Alfred Hitchcock a atras atenția unor regiști, care l-au distribuit în diverse filme și piese de teatru. George Silver a dus o intensă activitate pe tărîm comunitar, la care a participat și soția sa, Frida.

AGRICULTURĂ

Întreprinderea israeliană „Granot“ a realizat un nou tip de tractor multifuncțional de concepție aparte. Acest tractor trece pe deasupra culturilor, fără a le strica — ecartamentul roților este de 8 m, iar întreaga sa structură se poate ridica de la pămînt cu ajutorul unui sistem hidrolic de suspensie — și, în plus, poate stropi culturile cu diverse substanțe împotriva dăunătorilor, eliminînd astfel costisitorul procedeu de stropire cu ajutorul aviației.

CONFERINȚE

În perioada 13 august — 8 octombrie, postul de radio elvețian D.F.S. a transmis un ciclu de două conferințe, sub denumirea: „Importanța spirituală și istorică a evreilor“, fiecare conferință fiind cunoscut ca o somnită în tema respectivă.

CONCERT

În cadrul unui turneu în Australia, Orchestra Filarmonică a Israelului, sub bagheta renumitului dirijor Zubin Mehta, a dat un concert festiv la Canberra, la care au participat numeroase personalități, printre care: primul ministru Bob Hawke, membri ai guvernului, ambasadorii Israelului, Indiei, Egiptului și Turciei.

ȘCOALA

La școala evreiască „Noam“ din Zürich, materiile privind iudaismul sînt predate numai în ivrit. Elevii din clasa a V-a posedă un vocabular atît de bogat, încît pot susține, cu ușurință, o conversație în ivrit.

REZERVAȚIE AGRICOLĂ

Neot Kedumim este denumirea unei mari rezervații agricole, situată între Tel Aviv și Ierusalim. Aici sînt plantate sute de specii de flori, tufisuri, pomi, plante menționate în Biblie, care cresc-teau în diferite locuri din Israelul antic. Este un muzeu viu, ce cuprinde o suprafață de 550 de pogoane.

URBANISTICĂ

Din inițiativa și după indicațiile cunoscutului industriaș Steve Wertheimer, se va înființa în Galilea un nou „oraș-grădină“. Pînă în prezent se află în construcție 800 de case cu etaje și 400 de vile. Demn de remarcat este și faptul că peste 200 de solicitanți care, în prezent, locuiesc în S.U.A. au depus cererea necesară pentru a veni aici și urmează ca în viitorul apropiat să se stabilească cu familiile lor în noul oraș.

CITRICE

Israelul a realizat o remarcabilă creștere a exportului de portocale în R.F.G. Astfel, valoarea exportului s-a ridicat în 1984 la 74 milioane de dolari, față de 57 milioane în 1983, aceasta, în ciuda unei mari concurențe din partea altor țări producătoare de citrice. Calitatea citricelor israeliene s-a impus.

„DREPT AL POPOARELOR“

Directorul Institutului „Yad Vashem“ a conferit post mortem fostului ambasador al R.F.G. la Roma, Michael Jovy, titlul de „drept al popoarelor“, pentru faptul că a salvat viața unor evrei în timpul dominației naziste în Germania.

Jovy, născut la Köln în 1920, a făcut parte dintr-un grup al mișcării de rezistență din Germania nazistă ce a salvat de la moarte un număr de evrei, cărora le-a procurat documente false spre a se putea refugia în Franța. Acest grup de temerari a fost însă descoperit și nimicît de Gestapo. Numai puțini, printre care și Jovy, au reușit să se salveze.

Din nefericire, Michael Jovy a decedat cu cîteva săptămîni înainte de acordarea prestigiosului titlu.

TIPOGRAFICĂ

O companie israeliană de comunicații, ale cărei produse sînt bine cunoscute, a inventat un scanner tipografic portabil care — pentru prima dată în lume — a făcut posibilă transmiterea imaginilor color, în toată lumea, practic, doar în cîteva secunde. Acest aparat — pus la punct de „Scitex Corporation of Israel“ — constituie o revoluție în domeniul transmiterii telefotografiilor color, care, în prezent, sînt aduse în redacții prin intermediul curselor aeriene, ceea ce este foarte costisitor și durează mult, făcînd mai dificil procesul de tipărire a acestui gen de revistă.

T.I.B. '84

• Joi 11 octombrie a.c., președintele Nicolae Ceaușescu a inaugurat cea de-a X-a ediție a Tîrgului Internațional București — „TIB '84“.

Au fost prezenți membri ai conducerii de partid și de stat, șefi de misiuni diplomatice acreditați în țara noastră, membri ai corpului diplomatic, directori ai pavilioanelor naționale, ziariști români și străini, un numeros public.

• La TIB, care s-a bucurat, pe parcursul existenței sale, de participarea a 10.000 de firme de pe toate continentele, sînt prezente, la această ediție, 650 de întreprinderi producătoare, centrale industriale, institute de cercetări, de proiectări și de învățămînt superior din România, 32 de state partenere în pavilioane naționale și firme din 39 de țări de pe toate continentele.

• Rețin atenția următoarele cifre și realizări românești: producția industriei de mașini-unelte, electronică și electrotehnică — de 446 de ori mai mare decît în 1945 și de 11 ori superioară nivelului din 1965; exportul efectuat de această ramură — de peste 360 de ori mai mare decît în 1950; producția de mașini-unelte a sporit de peste 1.200 de ori, 65% fiind mașini de mare complexitate. Sînt prezentate modele variate de calculatoare moderne: 1—102 F, PRAE—1.000, DAF—2.015. Produsele industriei românești de mașini-unelte sînt exportate în 119 țări, în ultimele două decenii livrările crescînd de peste 12 ori.

• Industria producătoare de rulmenți realizează în acest an 116 milioane de bucăți, în 4.600 de tipodimensiuni. Sînt expuse machetele unor cargouri și mineraliere, a petrolierului de 150.000 tldw, a turboagregatului de 330 MW, ca și a instalației de forat galerii orizontale cu diametrul de 4,6 m.

• Atrag atenția noile tipuri de autoturism de oraș „Dacia“ și „Oltcit“ — model 1985 —, precum și gama autoturismelor de teren „ARO“, marcă cunoscută acum în 97 de țări de pe toate continentele.

• Centrul Național al Industriei Aeronautice Române — CNIA — prezintă avioane, elicoptere, plane, motoplanoane. Industria aeronautică românească realizează acum 17 tipuri de aparate, față de numai 3 în 1965.

• Un loc distinct ocupă instalațiile și echipamentele pentru industria chimică. Sînt expuse sortimente variate de medicamente, articole cosmetice, anvelope-gigant, articole tehnice din cauciuc și mase plastice. A crescut diversitatea parcului de mașini agricole.

• Se remarcă rama electrică suburbană de 1.870 kv, locomotiva diesel electrică — LDE 110, noi tipuri de vagoane-metrou, automacarale, excavatoare, auto-agregate, autostivuitoare, diverse utilaje de mare capacitate pentru industria minieră, petrolieră, energetică.

• În domeniul cercetării, România întrefine relații de cooperare cu 75 de țări ale lumii. Desigur că datele de mai sus nu pot cuprinde multitudinea uriașelor realizări economice obținute de Republica Socialistă România — TIB '84 nefîind decît o mostră a acestora —, care atrag interesul publicului larg din țară și de peste hotare.

ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI • ȘTIRI

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

COURTESY VISIT

His Excellency Mr. Gaudenz von Salis, ambassador of Switzerland in Bucharest paid a courtesy visit to His Eminence

Chief Rabbi dr. Moses Rosen on the 4th of October a.c. The visit took place in a cordial atmosphere.

SUKOT EVENING

On the first Sukot evening (the 10th of October) a traditional dinner took place in the Sukah of the Choral Temple. The dinner was attended by leaders of the Federation of Jewish Communities, personalities of the cultural life of our community, Talmud Torah students,

synagogue ephors, etc. His Eminence delivered the festive speech, treating about the subject "Between Sukot and Saturnalia; between Judaism and Paganism". The "Shira Vezimra" choir, conducted by Izu Gott sang the specific melodies of Sukot.

THE „TANYA“ STUDY REPUBLISHED IN BUCHAREST

At the request of the Great Rabbi M. Schneierson (Liubavicer Rebe) from New-York, His Eminence Chief Rabbi dr. Moses Rosen had the initiative of re-printing in Bucharest the book of religious philosophy "Tanya", a work of first magnitude in the Jewish life.

This study is the creation of a forefather of Rabbi Schneierson, the initiator of the hassidic movement "HABAD", which is spread all over the Jewish world.

With the kind assistance of the bodies in charge, the book was printed also in

Bucharest, and the first copy was handed to Rabbi Schneierson in New-York two hours before the beginning of the New Year 5745.

On the evening of the 4th of October 1984 (the Eve of Yom Kippur), in Bucharest, a festive lecture of a chapter from this capital Jewish work was delivered by His Eminence Chief Rabbi dr. Moses Rosen.

The subject of the lecture was the 32nd chapter of "Tanya", treating about "Love for people — basic principle of Judaism".

HIS EMINENCE HAS INAUGURATED THE NEW SERIES OF LECTURES FOR THE YEAR 5745

Saturday evening, the 13th of October, 1984, in the festivities hall of the Ritual Restaurant belonging to the Federation of Jewish Communities in Bucharest, His Eminence the Chief Rabbi dr. Moses Rosen has inaugurated the new series of lectures on Judaism, starting together with the New Jewish year 5745.

The theme was: "The Jews throughout the World in the Year 5745. Survey and prospectives."

A numerous public followed with great interest the lecture.

The series will continue every Saturday evening, at 18,30, in the hall from Popa Soare nr. 18.

IF GOLDFADEN HAD BEEN PRESENT AT THIS WEDDING...

The day after Yom Kippur. Usually, there is a total change of scenery in the Choral Temple. On Yom Kippur the holy temple is full, on the second day almost empty.

The phenomenon is general and everlasting. "Habent sua fata..." Books and also temples have their fate...

But this year things happened totally otherwise. Since the first hours of the morning, the temple's yard has become crowded with people. They were waiting for the doors to open, trying to be among the first ones at the entrance, in order to conquer a place as close to the "BIMA" as possible.

What has happened? Did we misinterpret the calendar? Is Yom Kippur today, instead of yesterday? And yet, we have fasted yesterday! What then?

Then?... When the bridal procession walked into the overcrowded temple (may Lord give them as much public at the Theater as they had here...), the procession headed by Tricy, in an elegant wedding gown and Bebe, as a bridegroom, I realised why "the day after Yom Kippur" has become this year a real festival for the Jewish community of Bucharest.

"The Beloved", this is how His Eminence called them in the sermon delivered under the HUPA that stands near the Sacred Shrine of the Temple, when he bestowed upon them his sacerdotal blessing.

"Beloved", because year after year they worked selfdenyingly, to bring through words and songs consolation, hope and confidence to the Jewish souls.

"Beloved", because through their voice, through their singing and dancing, with marvelous talent and Jewish dedication, spoke towards us Shalom Alechem's humour, Bialik's love for Zion, Steinberg's satire and Peretz's wisdom.

"Beloved", because they didn't simply play theater in idish language but created, through all the fibres of their art, Jewish spirit, Jewish wisdom and teaching.

"Beloved", because they have always been close to the Jewish community, shared its joys, yearnings and aspirations. They have always been and will always remain children of our community.

If Goldfaden were here — His Eminence finished his impressing evocations — he would so much rejoice seeing such artists, such a vision, artists that were brought-up in the spirit that he had spread in the Jewish theater, which is his creation, for the first time in the world, here, in Romania.

In the evening, at Popa Soare, the wedding goes on. This time it is not acted on the stage, but in the hall and it is... authentic. The Chief Rabbi, leaders of the Federation, distinguished intellectuals, artists and scientists, writers and publicists take part in the traditional dinner of "Sheva Berachot", "The Seven Blessings of the Bridegroom and the Bride".

As always, Tricy and Bebe know very well their parts. But this time, the "real" performance will last "AD MEA VEESRIM!" (till the age of 120). That is what we wish them from the bottoms of our hearts!

EDITOR

Chief Rabbi dr. MOSES ROSEN

„MISTER JOINT“ IS SEVENTY!

"God sends the remedy before the disease" says an old Jewish proverb.

In July 1914, the shootings from Sarajevo heard, and together with them the dogs of war were unleashed, but also the madness of slaughter and pogroms broke loose, the fury of the savage instincts, the beastly hate descended upon mankind. It was a chain-reaction of destruction and ruin that reached its climax with the Holocaust of the Second World War.

The "disease", the terrible disease that was destined to carry away tens of millions of lives, to destroy flourishing human settlements, to spread poverty and misery in millions of Jewish homes, destroyed to the end a third of our people in the ovens and gasing chambers of Auschwitz and Maidanek.

But the "remedy" came up quick. Less than one month after the unleashing of the world conflagration, on the 24th of August 1914, the "Joint" was born.

A group of men gathered then in New-York. A group of men dedicated to Good, Jews of all social categories. They were both very rich people and simple workers, both Orthodox and reformed, both sephardim and ashkenazim, and they laid the foundations of an organization that shows by its very name its main idea. The unification, in a splendid effort, of all those who bear in the bottom of their hearts the sacred vocation of love for the fellow-man, who bear in their souls the un-translatable "Dus pintale id", in order to help a suffering brother, wherever he is.

So, together with the "disease" the "remedy" came up. The struggle of life against death, of humanitarian feelings against savagery, of goodness against hate started then, at the end of summer, in the odious year 1914.

Seventy years have passed. The First World War ended. Then the inter-war period followed, with its ghettos, persecutions and the pauperization of the Jewish masses. Then the enormous catastrophe of the Holocaust came. And then, from the ashes of the ovens the state of Israel was born. All those are staggering chapters of history, written down by our generation, "the last one of the disaster, the first one of the salvation".

The "Joint" was present during all this time. With discretion and modesty, with tenacity and perseverance, it alleviated sufferings, healed wounds, wiped off tears, straightened the backs which were bent by sorrow, gave to all our ill-treated brothers throughout the world the wonderful, consoling awareness of the fact that they are not alone, that someone lends an ear to their pain that there are hearts wich throbs together with theirs.

The "Joint" is in Israel and Diaspora, never-failing, whenever it is talk of bringing back to a normal life the human wrecks, remains of the persecution, whenever on the agenda there is an endeavour for Jewish education of the young generation, for the rehabilitation of a community, for crating and maintaining social institutions, health and Jewish religious and culture institutions.

We, the Jews from this country, know it only too well. Should we tell it again to those who came back, forty years ago, from the extermination camps, to the old and lonely people, deprived of a family atmosphere, who receive very day the man that brings warm food, the woman that takes care of the home's cleaning,

the nurse that helps curing illness, should we really tell those people what is "Joint"? Or to the numerous coreligionists that are looked after in the Old Aged Homes just as in their mother's house, that are incessantly comforted with the balm of love that cures the interior wounds, should we really explain to them what is "Joint"?

Of course, the forces of Evil had not only once taken domination and demonstrated their power in the course of these 70 years. But Good has striven all the time to embank the extension of the ruin. The simple fact that the "Joint" exists, that in this world Good cannot be knocked down, is a rehabilitation of mankind.

"Mister Joint is such a good man" — I shall never forget this naive remark, uttered by a simple fellow, non-Jewish, when entering one of our Old Aged Homes. In this sentence I found the concise definition of the "Joint", the supreme praise we can address it.

How many hundreds of thousand lives has saved this institution in our communities, how many tears did it wipe off the faces of the widows, how many old people were given the possibility to end their lives in dignity, to be protected from privations?

"Mister Joint is such an exceedingly good man" we shall say, together with our anonymous citizen.

What does one usually wish to a septuagenarian? We compete in expressing the wish that he should live to, be very old, eighty, ninety and — why not? — one hundred and twenty, the age of Moshe — "AD MEA VEESRIM!"

What good wishes do we extend on our dear, beloved "Mister "Joint"?

We wish him the same thing that he desired from the very first year of his existence. He is a "remedy" for a "disease". But medicine teaches us that prophylaxis must be so well carried out, for the disease never to return and the therapy to become unnecessary.

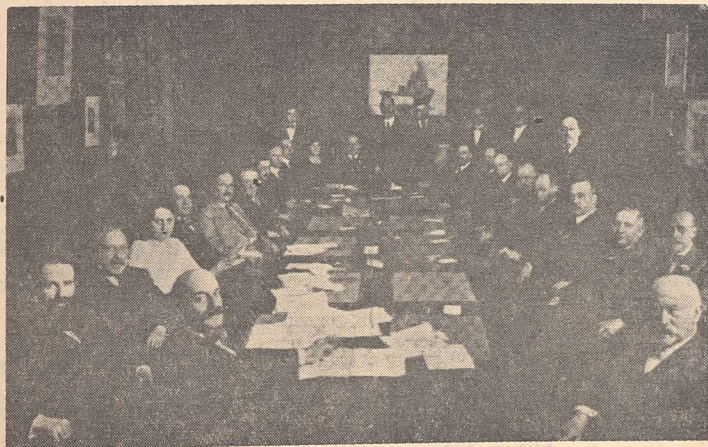
Charity, compassion are the results of poverty, wars and persecutions.

"Sublata causa, tollitur effectus" — if you suppress the cause, the effect will also dissipate. "Diseases" of the kind of Sarajevo and Auschwitz must vanish, and then "remedies" will not be needed anymore.

But until then? That's the point. Even we, the Jews, we who every day inflexibly believe that Messiah will come "this very day", we are the ones who yet ask this question: "But until then?"

Until then, until humanity will be able to liberate itself from any kind of oppression, until the moment when people will be able to live quietly, in dignity and without privations, until the moment when we, the Jews, will nevermore know what is persecution and discrimination, until then the "Joint" fulfills a historic and humanitarian mission. A mission that entitles us, after all the humiliations endured by the human being in the last 70 years, entitles us, nevertheless, to be proud that we are Human Beings (with capital letters, just like the People from the "Joint") are.

Therefore, until then, from all the corners of the world, we embrace "Mister Joint" with love and respect, with admiration and gratitude and we adress him the Jewish wish: "HAZAKI".

The founders of the "Joint" Organization (1914)

א סוכות אָוונט

אין ערשטן סוכות אָוונט (דעם 10טן אָקטאָבער 1984), איז לויט אונזער טראַדיציע, גענצליך נע- וואָרן א שיינער יום-טובֿדורף מיט און דער סוכה פונעם באַראַט-מעפּלס, כ"י וועלכן ס'האָבן זיך באַשיליבט מנהיגים פון דער פּעדעראַציע, פון די יודישע קהילות, פּערזענלעכייטן פונעם קולטורעלן לעבן פון אונזער קהילה, תלמוד תורה קורסאַנטן, א.א.וו.

דער רב הראשי של"מ האָט געהאַלטן די יום-טובֿדורף דרשה, צווישן סוכות און סאַטמאַר-לויס צווישן יודישטייט און נעגענדערליי.

דער באַר, "שירה וזימרה", אונטער דער אָנפֿירונג פון איוו נאָט, האָט אויסגעפירט סוכות-דיקע לידער.

נייער ציכל פון פאַרטראַגן

מוציא שבת דעם 13טן אָקטאָבער 1984, האָט דער רב הראשי של"מ'א דערפּונט דעם נייעם ציכל פון פאַרטראַגן אויף יודישער טעמאַטיק פאַרן יאָר תש"מ.

די טעמע פונעם פאַרטראַג איז געווען: "די יודן אין דער וועלט אינעם יאָר תש-מד, כולאנין און גערפּעסעטיוון".

א גרויסער עולם האָט אויסגעהערט מיט אינטערעס דעם עקספּאָזע.

די פאַרטראַגן וועלן פאַרנעמען ווערן יעדן מוצאי שבת אין דעם פּעסט-ואָל פון דער קהילה.

דאָס בית-המקדש פון אונזער נשמה

(סוף פון זייט 11)

קדושים. זייער פיל זענען די עצמות יבשות - רופט אויס דער נביא יחזקאל - די טרוקענע ביינער זיי האָבן זיך אָנגעהויבן און דער צייט פון אומקום אין אלע דורות אויף דעם מוכח פון אונדזער לידן. דערמאָנענדיק זיך צו אונדזער מיטלע און ליבע סירטס. טוטן מיר נאָך שלמה המלך און מיר שטייען אויף פאַרן מוכח.

די מענטשהייט האָט אויפגעבויעט גענוג מדרשות פון מחמה; גענוג קברנות זענען געפאלן, גענוג אלמוות'ס זיינען, גענוג יתומים ופיצוץ. כל התפלה וכל הדין הזה. אלע תולדות און כבודות פון די ימים נדורים זענען פאַריבער. אָבן נאָך מער פאַרפּעסעט'ס אונדזער אנטשפּאַקט'ס און מיר זאָלן זיך נישט באַניגן מיטן יוכדורף באַוויינען און דער חרובות פון דער פאַרגאַנגענהייט. נאָר אסורפון אַלעבאַפּפן זיכור, אָן ענטראַג'ס דעמאָנאָן און די הייליקן קאַמף פונעם פאַרטיי דיקן דעם שלום.

עס וועט ער בריווי מיר הייבן זיך אויף זיך דעם קניען. שלמה האָט עס געטון נאָך דעם ווי ער האָט אויפגעבויעט אַ בית-המקדש פאַר אַ רעליגיע וואָס האָט איר יסוד אויף ווירדיקייט נישט אויף דערנדיגערונג. אויף פרייהייט נישט אויף פאַרשקלאַפונג. צום גאָט, וועמען ער האָט געווידמעט זיין גרויסארטיק אַרביטעסטעקלאָפונג. זענט געוועזען מענטשן מיטן צוועק פון ליבשאַפט. נישט פון נורא. זיין אמונה הויבט אויף דעם מענטש פון זיין קניען. גלייכט אים אויס דעם חוס-השדה. גיט אים דאָס גענויס פון זיין אייגענער הערנט. אזוי אויך מיר. איינגעבליבן זיך אונדז צו בויען אונזער אינערלעכע מוכח. דערלויבן מיר מער נישט אַז מענטשן זאָלן זיין איינגעבויען נאָר מיר שטייען צו צו יענע ווערטע באַמליען זיך צו דערהויבן דעם מענטש. צו געבן אים די גרויסע שטאַקל פון שליי מוח. צו וועלכע ער שטרעבט.

מיסטער „דזשאַינט“ — אַ בן שבעים

(המשך פון זייט 11)

„דזשאַינט“ זיין היסטאָרישע און הומאַניטאַרע שילוחות וואָס מאַכן אַז נאָך אלע מענטשלעכע לידן און דערנדיגעוונגן וואָס מיר האָבן געליטן אין די לעצטע 70 יאָר, זאָלן מיר זיין שטאַקל מיטן נאָמען מענטש.

ביז דעמילט, איז איבעראַל אין אלע עקן וועלט, געמען מיר יידן אַרום, דעם „מיסטער דזשאַינט“ מיט ליבע און כבוד, מיט באַוונדן רונג און דאַנקבאַריקייט און מיר ווענדן צו אים די ברכה: „חוק“.

מנאומי הרה"ג צירלון זצ"ל

(המשך מע' 12)

גיט, היתה יכולה חומה היה כזו להתקים, אבל בהיות גם אלה מובני מדרם חיים ומדיניים, היו פרקים כאלה, שהיו מובני החיים, במאנם לה- חזיק על עצמם בנין עצום וכבד כזה, התחילו להזיז יד רוגל בשביל ההתנערות משפוחתם, אז אהיה פלצות את כל החומה היתה שעליהם, מוט התמוטה, פור התפוררה, עד היותה למעי מפלה. כה נחרבו ממלכות כבירות וגגורו מארץ החיים אמות שלמות.

ואלה החומות, שיוסודותיהם החיים נתבאנו באמת, הסתער רוח הזמן החלל על אלה האנשים-האבנים ופירדום לאלק הפרחה על כפינו, והיו אפוא לאין, או שנתקברו אלק אלא אבן, עד העשותם לתומר בשביל התכוננות חומה חדשה.

הסבה לכל זה, היא רק ההחלטה הכבד ההתפר- דות התולדתית של ארבע הכחות הגדול.

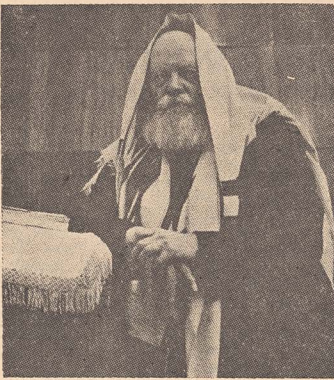
אמנם, לא כל בני האדם שויים בכשרונותיהם; יש נולדים בתור הגוי דעות ובעלי שכל הרף, ויש - בעלי הוש פולטיק, מסחרי או אומנותי, שלפיהם כל עור יהיה האדם על הארץ, תתבלט בו תכונת איבע הכחות הגדול, - אולם עלינו לדעת, כי כל אלה בעלי הכשרונות השונים, שנכבה אותם בשם „כחות“, הם, להוות באמת מין אחד באדם, הנם שויים במדרגת אנושיותם, אשר על כן לא תתכן כלל התרחבות הכחות אשר על רעותה. הן ארבע הכחות, מכיון שהגן רק נראה כנפירות, עליהן להתערב ולהתאחד, כדומת ארבעת תלות הטבע, המכונים בשם „יסודות“, שהנם מעורבים ומאוזנים, עם כל היותם נראים, לכאורה, כרחו- קים, המתנגדים זה לזה בתכלית.

את האמת הזאת פרסמה היהדות. היא הודיעה בעולם שמאלפנו, כי מכיון שהבורא אחד, תהיה גם כרי- שמואלפנו, כי מכיון שהבורא אחד, תהיה שמואלפנו- אתו, כחור הטבע, תהיה אחת. היא שאומרת - ומלואה, ואנדרתו על ארץ יסדת“, כלומר: הארץ תתוב; שגם האנושיות כולה תתכונה, נוסדה בתור אנדה אחת, אשר כל פרטיותה רחוקות זו בזו כטבעות השלשלת.

ספר „תניא“ דערשינען אין רומעניע

אלס רעזולטאַט פון דער פּערזענלעכער איני- ציאַטיוו און פון דער אינטערווענצן פונעם רב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שלי"מ, איז אין רומעניע געלורקט געוואָרן דאָס באַדייטנדיק-ע לייגענדיק-פּראָפּאַגאַנדיש ווערק „תניא“ די קטוּי אַפּריס און א ווערק וואָס איז נע- שאַפן געוואָרן פונעם גלעטער זיידע פונעם ארמו"ד מנחם מענדל שניאורסאָן, דער נרינגער פון דער אַלוועלטלעכער חסידישער באַוועגונג „חבד“.

דאָס ספר איז איבערגעגעבן געוואָרן ערב ראש השנה, דעם לייבאוויטשער רבי שלי"מ'א. ערב יום-כיפור האָט אונזער רב הראשי שלי"מ'א אַפּגעלערנט מיט א נרויס עולם אין ביה"כ הקורלן, דאָס אַפּיטל ל"ב פון דעם ספר.

תורה געדאנקען פונעם לייבאוויטשער רביס רייד

דער פּסוק „תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב“, וואָס שטייט אין פּרשת ואת הברכה, איז די ערשטע זאך פון תורה וואָס מען הויבט אָן צו לערנען מיט א יודיש קינד, ווי הילף זאָגן: „הטן וכו' וידע דלרב אביו לומדו כ"ו תורה צוה לנו משה“.

אין דעם פּסוק רעדט זיך וועגן דער תורה ווי זי איז געקומען פון משה רבינו וואָס ער האָט זי מקבל געווען פון סיני. אז די תורה וואָס צוה לנו משה, אנטפאלט און זיך די גאַנצע תורה, אויך כל מה שתלמיד ותיק עתיד להרש, און אפילו די פּנימיות התורה וואָס משיח וועט מלכה זיין, די אלע ענינים וואָס זענען פון אנטפאלקט געוואָרן און די ענינים וואָס דאָ אין תורת משה עם וועלן אנטפאלקט ווערן, וועט גיט זיין קיין נייע תורה'ס ושלום (נאָך אַמאָל פּתח תורה וועט גיט זיין) נאָך דער גלוי פון תורה וואָס „צוה לנו משה“ ד.ה. אז דער אינהאַלט פון דעם פּסוק איז נע- געבן צו וויסן אז „תורה“ - וויפיל מע האָט נע- לערנט און מ'וועט לערנען און וויפיל מ'האָט פאַר- שאַנגען און מ'וועט פאַרשטיין - איז דאָס אלץ איז דעם וואָס „צוה לנו משה“.

ובמילא איז פאַרשטאַנדן אז עס איז אלץ נאָך נאָר א קליינער טייל פון דער תורה, ווייל אין איר לויט דאָ טיפּער און טיפּער.

אויף דעם: ווי קומט עס אז אַזעלכע טיפע עני- ניגם לערנט מען (על כל פנים ברמין) מיט א אפילו קינד, וועלכע הויבט אָן ערשט צו לערנען תורה? דער געוויינטלעכער סדר איז „מן הקל אל הכבד“, (פון ריינגער צו שווערער) ביז מע קומט צו צום שילומות פון פאַרשטאַנד און דיעזעלע חסידים, הויבט מען אן דעם סדר פון דיעזעלע שילומות: מיט לערנט צו וויסן ווי אויז אמיתות התורה איז למטר העכער און מושלל פון אונזער השגה און אַלץ וואָס מ'האָט געלערנט און פאַרשטאַנדן איז נאָר אַס קעגן פון תורה.

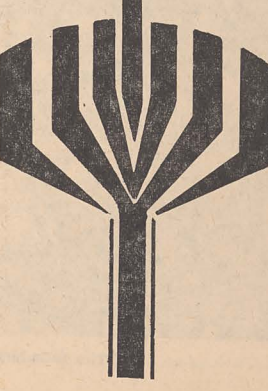
וואָס פאַר אַרמט באַקער האָט עס צו יעדן וועגן אַס די העכסטע ענינים פון תורה מיט א קטן פּאַלך ווי ער איז „וידע דלרב“.

דער ביאור איז אין דעם: די עצמות פון תורה וואָס צוה לנו משה איז קיין זאך וואָס שייט צו השגה. דאָס געהערט צו דער נשמה און איז געגעבן געוואָרן צו יעדער יודן, דעריבער האָט עצמות פון תורה א שייכות צו אַלע יודן אפילו צו א קטן.

דער כּלל וועגן לערנען פון הקל אל הכבד איז אין ענינים פון השגה. אבער אין עצמות פון תורה האָט דער אויבערשטער אַפּגעגעבן, כּבּוּל, זיך אַליון, זיין עצמות און דורך דעם וואָס א יוד לערנט תורה איז - „איתי איתם קוהים“, איר געמט כּבּוּל מיר אַליון.

און ווייל דער אויבערשטער האָט זיך אַליון אוועקגעגעבן אין תורה, איז פונקט ווי ער האָט זיך אַרײַנגעשטעלט אין דעם שכל התורה וואָס עס לערנט א גרוי, אזוי האָט ער זיך אַרײַנגעשטעלט אין דעם שכל התורה.

ב"ה

דאָס סוכה'לע

א סוכה'לע, א סוכה'לע, א שוואַכע, נאָר א שיינע, האָט מיר מיינ טאָטע געמאַכט, דאַרט האָב איך סכות פאַרבראַכט. מיט א קליין בינטלעך סוכן, האָט ער צוגעדיקט דעם דאָך, באַצירט מיט פרות און כּלומען, צוליב דעם אייביקן נאַמען. פאַרנאַמען און פאַשיסטן, גיט געקענט זי פאַרניכטן, שטערט ווינען און רעגן, גיט געקענט זי איינבייגן, ווייל אויף איר שוועטע די שכינה, די הייליקע אמונה.

מרכזי סעגאל - תלמוד תורה.

